ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 16 октобра 1893. БРОЈ 42.

Излази сваком суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

За КНЊЕГОВИНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у племенитој свемиња непосредно администрацији „Гласа Црногорца" на Цетиње, а шаље се и преко управитеља на пошту у Котор. Да наши свијет не умедитету. Рукописи се не враћају.

Да огласи плаћа се, по простору које заузиму из листа, 1 новчић од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. Ко отвори одмах и на дуже времене погодити се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 15 октобра.

Утисак, што чини у свијету дочек Руса у Француској, огроман је — неописив. А какав је сам дочек, читаоци ће сами моћи себи преставити по *срдачном пријему*, што смо ти могли збити на мале према ограниченом простору нашега листа.

Исти дан, кад је у Тулон присјела руска ескадра, руски Цар посјетио је француски брод „Исли," који је са још једнијем бродом дошао нарочито у Копенхаген да поздрави Цара, што даје још виши значај овоме руско-француском пријатељству.

О политичком значају овога догађаја ми смо казали наше мишљење; али се тај значај најбоље огледа у руским листовима, који су иначе назад уздржљиви, умјерени и опрезни, када говоре о положају, што Русија заузиме у међународној политици. Овога пута су ти листови јасно и гласно проговорили. Најугледнији петроградски лист „Н Времја" пише: „У овом свечаном тренутку братимо се признато и побједно јуначство руског народа са високијем развићем, са недостижном даровитости пребогатога француског народа. То је савез природан, чврст и плодоносан у резултатима.... На том опробаном јуначству и једнакости свега сваког од нас стаће чврсто и стално савез новога пријатељства — савез, који ће радити мирним развојем, у правом благостању оба народа..... И на што се неки љуте? Коме може сметати савез такве снаге, која, кад би била раздијељена и завађена, могла би претворити Јевропу у рушевине? Свечковање руско-француског пријатељства, као свечковање мира, који обећава највећу сталност и мир у свијема пословима Јевропе, треба да буде опште свечковање, треба да га сретну без разлике сви искрени пријатељи мира као нешто, што се одавна желело, као нешто што означује високи напредак у политичком животу културнијех држава... Данас такве све моћне силе, као што су Русија и Француска, које свечано и отворено пружају једна другој руке *на чврсти савез и на вјечну заштиту општег мира, представљају тако величанствен призор, какви се не памти у историји...* Да живе оба наша велика народа! Нека руке, које сад стиснуте пријатељским, *поштеним и давно очекиваним* стискањем не остављају једна другу никада ни у жалости, ни у радости! Оношајем бојнијем братством, тај ће велики, природни савез највише извести культурно човечанство *на висок степен општенародног права и морала*". На у другом свом броју опет наставља исти лист: „Братски савез зачео се у Кронштату — у Тулону се запечатиша овај срдачни савез двију народа у име њихова благостања, мира и напретка... Да, — велики је значај невиђаног, он се уноси на листовима историје; а што је важније он ће бити почетком нове ере — ере равнотеже сила у Јевропи."

Овоме тако обилном тону руске штампе одговара француска штампа. Министеријални париски „Тан" рекао је: „Први пут је свјетски мир осигуран!" Овоме тврдњу бечка „Преса" одговара: Има двадесет година, да Француска не пропушта ниједну прилику, а да не подиже протест против франкфуртског мира, да не наглашује повратак изгубљенијех покрајина, да не прокламује мисао освете. Гамбета је једном рекао, сваки Француз мора да мисли о Елзас-Лорени, али да о њој не говори; а тамо се свеа супротно радило. Тек се сада при пут Гамбетин савјет слиједи, јер се то захтијева да се посјети руске флоте одузме карактер изазивања, који у овом часу не одговара намјерама руске дипломације. Једино добро, што бечки лист находи у овој фази, то је, што ће Француза увидјети, колико мало стоји у њиховој власти и колико мало од њихо не воде зависи, да се користују за њихове сврхе руским савезом.

Тако злоимисено и злонамјерно „Преса" одговара париске листу.

Али енглеска штампа друкчије говори о француско-руским савезу. Либерални и консервативни листови овога пута потпуно се слажу у оцјењивању овога догађаја. „Морнинг Пост", орган консервативне странке, донио је чланак, који се приписује лорду Солсберију, у коме сеотворено поручује тројноме савезу, нека ни мало не рачуна на подржавање Енглеске, која се иноди у пријатељнијем односима са Русијом и Француском. А „Дели Нуз", орган владајуће странке, уздржава се од тако категоричне изјаве, али у ствари то исто понавља, констатирајући да се Јевропа раздијелила на три велика стапа, од којих у правоме иноде се силе тројнога савеза, у другоме Русија и Француска, а у трећему Енглеска. Ова подјела јасно значи, да Енглеска не сматра за нужно, да се мијеша у политичку еволуцију што се збива на јевропеском копну, сматрајући пријатељство руско-француско новијем јамством мира. Опако држање Енглеске — вели „Н. Времја" — остаља јој пуну слободу, да се у извјесној промјени прилика приближи једној или другој страни. Важно је што у овом часу Енглеска не тражи то ближење, и што то износи на знање политичнијем круговима тројнога савеза.

Што се тиче посјете енглеске флоте у Италији, „Дели Нуз" жали, што се трефила у исто доба са посјетом тулонском. То је доста са стране енглеског кабинета — вели „Н Времја" — да се појава ескадре адмирала Сејмура у италијанскијем водама не сматра контрадемонстрацијом, о којој су тако радо говорили органи тројног савеза. Сада пак, види британска влада тако јасно проглашује свој пуни неутралитет [illegible] европеског копна, и ми и Французи можемо јој бити благодарни, што своје држање оснива на вјери у пуну искреност миролубивијех изјава нашијех влада. То држање Енглеске подржаће увјерење о трајању јевропеског мира, ојамченом тулонскијем дочеком, који свједочи, по признању „Дели Нуза," да је Француска наша поуздана пријатеља у Јевропи.

Таквијем задовољством говори „Н. Времја" о држању Енглеске, које одузимаше посјети енглеске флоте у Италији овај значај, који су јој хтјели пришити неки органи тројнога савеза.

Имамо да забиљежимо један врло непријатан догађај у нашијем између односима с отоманском царевином.

Догађај се тај односи на пограничка питања, за уређење којијех постоји мјешовита комисија.

Комесари, наш и турски, били су се договорили, да се састану 6. т. м. у Ве[illegible] истога. Тај дан наш комесар, г. Б. Гардашевић пође зором с Ријеке пут Велиноља, и пошље напријед једнога војника, да види, јели дошао турски комесар? Тај војник се врати и срета нашег комесара с гласом, да је пуно Велиноље арнаутске војске, која се почела примати уз гору пут Ријеке. Тада се наш комесар врати пут Широкара, и још није био излазио на врх стране, па одједнашут осуше Арнаути плотуни на његову пратњу, која је успјела да пређе у нашу границу непосредно. На ту сушњаву арнаутску, дотрче оближњи Кучи, али им наш комесар забрани пуцати и прелазити у турску границу. Арнаути су пуцали до неколико пута и било их је 1000 на окупу у Велиноју.

Како је турска вуља наше Велиноља на једном брду близу наше границе, наш комесар пошље писмо на вуља, да се преда комесару турском. Тијем писмом позивао се турски комесар на састанак под пирамиде на самој граници. Зулбаша је с вуља казао писмоношу, да је комесар у Гусињу и дошће на састанак него да ће се вратити натраг у Туз.

Ушљед тога догађаја, наша влада је учинила нужне мјере у Цариграду, и ми се надамо, да ће добре воље и разумијевне отоманске Порте бити јачи од арнаутске разузданости.

Руси у Француској.

Дан доласка руске ескадре у Тулон био је дивни октобарски дан; сунце је просијало онако врло као да је и оно хтјело да се отвори у једнако расположење с Французима. Данко окићена варош чини најљепши утисак. Сваки десет минута долази по један жељезнички воз, који донеси госте са стране. Само из Марсеља стигло је преко 20 хиљада људи. У пристаништу Тулона проведоше данас много го сподско јахте. Данас су у јутру изашло у море на сусрет. У пристаништу је све живо. На сусрет Русима отишле су 11 лађа. На једној од тих лађа су чланови руског посланства. На баркама плаћа се за мјесто 30 до 40 франака; то се грабило.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

О „ПЛЕСНИКУ И ВИЛИ."

Књижевне оцјене.

XIV.

Из „Бранника".

„Ко би сунцу о пајдану
„Кад обадва одрана сва?
„Мла грбиног живовања
„Одрасла се само стена!

„А ко ли је
„Прворођ отаџбе
„Сарадник
„Поносе главе- (Стр. 30, 77.)

Свидоч рецоше сетиме ме годинице.

I.

Што је пјесма међу смртним људима, то је народ јелински и српски међу народима са својим народним умотворинама. Први су славни у многобошној, а други у хришћанској епоси. Разлика је у томе, што су јелинске умотворине потпуније очувале теогонију и епос пројошнога времена, а српски је народ боље очувао своју историју ирељевства, царства, пропасти и времена страдања под Турцима. Ово је довео јуначке истрајности нашега народа у борби за свој опстанак и за своју вјеру, јер се „мла грбиног живовања одрасла само стена."

Међу говорити о томе, како је наш народ очувао у својим умотворинама материјал за све врсте књижевних облика од филозофије до сатире, од сажетка и предавања до божанствених пјесама. Материјал је готов и очекује трудољубиве таленте, да тај српски материјал претворе у шекспировске драме, трагедије, комедије и да даду свијету такође српских јуначких и хришћанских времена, да претворе послијеку у читаву драму, а драму да сажму у послијеку. Зар може бити страшније од „Наполеонове судбине" или „Гвиранове дружбе," или сјајнија комедија од Шупића Дубровића, или боље драме од „Умрлице горјанској" (српске а не Шекспировске) или божанственије комедије од богатога „Гвиана?" А тек какви се данки материјал налази у нашим умотворинама за талентираног живописца или вајара? Зар може бити дивнијега стаса женскога од српске „Милице," или наше мајке чрна девет синова прослицом у зло доба и године гладне и т. д. Јунаци су наши много подобнији за живописца од богова олимпских:

Што је Сисифа врела Ивиђу
Из Херкулеса врела Краљевићу?

Без лика Илијаде и Одисеје ни један се Грк није могао назвати образованим човјеком. Читаво и лепо народних умотворина био је извор поуке у свим врлинама и добрим дјелима, јер у народним умотворинама влада објективност, истина и вјечита правда божја: у њима нема ничега лажнога, ни порочнога.

Из своје прошлости треба знати и научити. И тога је мало. Треба се у свој ријеч прошлости одгајити, да сваки удар срца говори и одјекује онаме роду и племену о својој прошлости, садашњости и будућности. Чувени енглески пјесник Бајрон веле: „Ја желим — и та ће жеља д[illegible] посљедњег тренутка пламтити у мојим грудима, — да будем од вијека мојој отаџбини, да нашијем књигама или на праху при[illegible] да јој сјајним пјесму." А критичар Бајрона, чувени Кирдсл о Бајрону вели, да је његов утицај на отачаствену књижевност био велики. Од времена Бајрона десила се огромна промјена у енглеској књижевности, а то је разлика национа[illegible]ности. Прије Бајрона „старинску дубав према рођеној отаџбини био је замијенио мутљаг космополитизма, у књижевности није било мјестног колорита; књижевност није пропала своју снагу из домаћег извора и отаџбинског домаћинства." Дио вели: „Прође снага дужни сви дубити и уживати своју отаџбину — то морамо и друштвено здање живота, које смо отварали у продужену многобројнијех вјекова." Зато тим напомињу, како је Валтер Скот у томе погледу учинио предом, на настојала." Од тога времена наши најбољи пјесници нијесу међу нама француским пасобима, и не погледају као сиромаси туђинске прогонитеље, него као истинити синови рођене отаџбине с дубавом дијеле с нама наше невоље, особине и обичаје. Наша књижевност више не расте на води, него на чврстом земљишту, хранећи се свијежим врлинама рођене земље и вјере. Бајрон је поновио то питање: он је замјеро набирао предмете из народне прошлости за своје умотворе и на у једном орну у пјесмама [illegible] дубав према отаџбини, него да у срцу његовом" и т. д. Ми смо навели ове мисли с тога, што су наши безбројни проповједници туђинштине успјели толико, да нашу народ „отачаствољубље," и да наш живот дотјерају по туђем калуну. Али сјајни изуетак чини „сви Марков" — „Никола I." За своје умотворе он црпи снагу из народног живота. Унук пјесника владике, чије су умотворе, на основу народне прошлости, постали углед за потомство, Марко сам вели:

-Поносна моја рођаку
-И туђе ти невјеруј;
-Ова друга мојемаја
-Нити нашта и по мора.
-Ко ти стаде да причуда
-Грчи кроз горанала?
-Не ли прво дечина се
-Прождоре го матер мала (стр. 12.)

-У Срба је гордост зла,
-Главан нашто наместиш ја,
-Али одмах побјегнем
-Чим с' нашијо и мене.
-Један другом да досјеча
-Средства да то ни не бере;
-И дна му та не дошоча
-Нема срића, нема мира
-А слогу је нашијера.
-И на срца и на ђуке (стр. 17.)

-Брат би хтјо да се слаже,
-М'а брат Србин не нијаше;
-Једна трна да се и сад
-Спомињаше Малеш, Марко.
-А обадва да су шаше,
-И на чаши п'а што баше,
-Чис би сала удатно
-Да се слаже, гласа нијо (19.)

О Христу вели:

свако је хтио да иде на сусрет Русима. У пола 10 пуно пред тон — знак, да су се угледале руске лађе. Треба два сата док присиђу Руси. Све мале лађе пошле су Русима на сусрет, а све су пуне људи; у пола дванаест стадоше грувати топови. Руска адмиралска лађа „Цар Никола“ улази у пристаниште. Музике свирају руску химну. Полагано плови руска адмиралска лађа пред гомиле сокак од француских ратних лађа, тих правих колоса. А из хиљада грла чује се: „Хура.“ Официри, маше, дижу, све се то уједини у један глас и остаје се с руским отпоздравима. Стотинама лијепих лађа окружују руску адмиралску лађу. На тој руској лађи музика свира марсељезу. Кад је руска адмиралска лађа стала, улази у њу француски командант фрегате Маршал и поздравља руског адмирала Авелана овако: „Министарство марине наложило ми је, да вас, г. адмиралу, поздравим и да вам пошаљем срдачне добросјде. Уједно да вам кажем, како је срдачна француска морнарица, што се налази застава дешрша на вашем мору. Становништво цијеле Француске учествује у тој радости. Мени је пала та велика почаст, да вам се станем на расположење, на пријем вашег бродовља код нас.“ Руски адмирал Авелан одговорио је: „Срдачан сам што могу примити ваш поздрав и што нас могу примити под нашу заставу.“ Прошао је један сат, дан је руски адмирал присиђо уз обалу. На великој ријеци биле су упућене француске морнарске војнице. Сви сокаци пуни су људи. Кад је руски адмирал Авелан стао на француско земљиште, поново загрмише топови, а војска музика свира руску химну. Напријед је ишло два реда жандарме иза шпалира од војника. За њима сам Авелан на челу руских официра. Сви су у гала-одјелу, које се свијетли. Руски официри су гологлави. Француски војници одају војну почаст, а свјетлиа мече: „Живјела Русија!“ Авелан је човјек у недесетим годинама, снажан, стасит, широких плећа, средње величине, лаву браду носи оштишану као руски цар, лице му је славенског типа. Поносито мораче напред, јер зна да у тај пар заступа велику Русију. Пред маринском префектуром заустави се. Ту их је чекао француски министар марине Рејнеј и одведе их у салу у приоме сврату. Ту француски министар поздравио госте овако:

„У тренутку, кад ступате на француско земљиште, ја сам свјестан оне части, која ми је пала, да вас срдачно поздравим. Заборавите успомене на годину 1841. ма ме је у срцима нас свију. Кронштат и Тулон биће у будуће догађаји, који ће свједочити о симпатијама руско-француског народа. Сада ћете бити примљени као прави пријатељи. У име предсједника републике, у име владе и цијеле земље добро нам дошли, драги адмирале и ви сви, моја господо, који овдје заступате силе и племенити руски народ!“

Адмирал Авелан је одговорио:

„Нијесам надар, да изразим чувство захвалности на ове ваше ријечи. Не само морнарица већ цијела ће Русија бити дубоко тронута са дочеком, што сте нам га приредили.“

Дан је било ово свечано примање у маринској префектури, на главној ријеци пред префектуром чланови војске музике стадоше пјевати руску химну „Боже царја храни.“ Авелан је гологлав слушао на балкону.

Предсједник Карнот је брзојавио цару у Фреденборг: „У тренутку, кад долази у тулонску луку ријеци есадра, коју је Ваше Величанство одаслало, и кад врли руски морнари слушају прво клицање, што га је француски народ на њих приређе, изјавити ми је жељу својега срца, да изјавим Вашему Величанству моју потпуну захвалу и искрену радост, што је осјећам са свих наших дванаа дубоких симпатија, које сједињују Русију и Француску.“ — Цар Александар је одговорио: „Одражајући на вашу дубоку брзојавку, на срцу ми је, да вам изјавим своју радост што је наша есадра могла одратити посјету врлих француских морнара у Кронштату.“ — Кад је предсједник Карнот сазнао, да је руски цар прех Копенхагеном посјетио француски ратни брод „Ису,“ упутио је ову другу брзојавку цару у Фреденборг: „Одликовавши својим посјетом француски брод, што лежи пред Копенхагеном, Ваше је Величанство поносно доказало своје симпатије према нашој земљи: то ће најдубље тронути цијелу Француску. Изјављујући вам своју патриоту захвалу, ја сам тумач цијеле Француске.“

У четири сата послије подне било је пријама у варошкој кући. На пијаци пред варошке куће налазе се посланици, сенатори, варошки вијећници, који у реду чекају госте. Прозори на кућама под пристаништем у свијета. Адмирал долази са своје лађе. Музичке банде свирају руску химну, топови пуцају, а свијет одушевљено поздравља.

Начелник Тулонски овако је поздравио адмирала у вијећници: „Сва француска срца бију у најпотпунијем складу. Одушевљено клицање, што се оно цијелом Француском, доказује нам, како је дубоко урезано пријатељство Француза са Русе. Град Тулон се поноси, што је изабран за посјету, која ће започетати пријатељство двају великих народа.“

На поздрав градоначелников одговорио је Авелан: „Одушевљен поздрав, који нам је спремљен, дубоко ме је дирнуо и молим вас, достојанствеству овога града изјавите моју захвалност. Ви сте били први, који сте ми дали познати, како су велике симпатије, које сједињују Француску с Русијом.“ За тим је један пјесник пјесмом поздравио адмирала. Послије су примали депутације, много су дошле с поклонима. Чувена госпођа Адам предала је адмиралу на супруге руских официра. Руски официри послушни су били шампањцем. Један руски официр стаде на прозор, исти чашу у здравље сакупљеног народа. На посјетиу лађе и адмирал на балкон, поклони се пријатељски и пехне руски „заза“ и онда дода француски: „Живјела Француска!“ Одушевљење је сад било неописано. Кад је Авелан шетао по варошке куће, једна је могао доћи до своје лађе.

Министар морнарице Рејнеј, приредио је у морнарској префектури обед у част руским морнарима. Том је приликом министар изрекао ову здравицу: „Подижем чашу у здравље цара Александра III., чије име изражава љубазност и моћ, који наши у свијету као симбол мира. Исту изјаву мојега дубокога страхопоштовања и намјењујем Царици и царској руској породици. Пијем у здравље Његова Величанства и царске породице.“ Војничка је музика свирала руску химну, коју су присутници стојећи слушали.

За тим рече адмирал Рејнеј ову другу здравицу: „Пијем руској морнарици, чија су славна дела заборавила на сваком месту велике опасности, као и војничком братимству, које је постало узајамним штовањем и симпатијом, које сједињује наша два војничка народа. Нека нас ово увијек сједињује.“

Код ручка у поморској префектури одратио је адмирал Авелан на прву здравицу француског министра морнарице, на руског цара, изражавајући предсједнику Карноту; на другу здравицу министра морнарице, коју је пијио руској морнарици, војсци и војничком братимству, одратио је адмирал Авелан овако:

„Кад сам јутрос стигао у тулонску луку и опазио француско бродовље, истом онда сам прво пијио поморску моћ Француске. Не сумњам, да је исто тако моћна такође и жељна војска. Поносим се, што је цар мене изабрао, да одратим пријатељску посјету; осјећам се срећним, што се могу назвати пријатељем Француске. Пијем у здравље француске морнарице, војске, цијеле земље.“

Овим се је ријечима бурно аплаудирало. Сви су присутни стојећи слушали ове здравице, као год и обје народне химне, што су их свирале музике.

У вече је био град сјајно освијетљен. Небројено мноштво људи заносно је поздрављало адмирала Авелана, који је изишао на балкон префектуре и поздравио народ. На једаред заваладе трубе тишина. Сви руски чланови запјеваше „Живјела Француска!“

Многобројна су градска вијећа и друштва послала брзојавне добродошлице адмиралу Авелану у Тулон.

„Тан“ доноси руском бродовљу поздравне чланке, у којем вели: „Дан је био мир Јевропе предат милости тројног савеза, иначе се нијесмо осјетили сигурними. Сада, над против тројном савезу стоји једнина моћ, ми умијемо достојно оцијенити важност свечаности, које су свечаности мира и повјерења“.

Послије банкета, сјутри дан који је био приређен на француском броду и у почаст руским гостима, била је сјајна забава са играном, коју су приредили официри марине у арсеналу а у почаст Авелану и осталим руским официрима. Када је Авелан на забаву присиио, дочекан је бурним пљескањем, музика свирала интонирала је руску народну химну и чуло се узвике на хиљаду грла: „Живјела Русија и руски цар!“ Адмирал Авелан остао је на забави до пола ноћи, а сама забава и игранка трајала до сјутра у зору.

3-ег октобра давала је муниципална власт у почаст руским официрима богату вечеру, на којој је било 900 присутних Руса и Француза. Заздравице и пријатељски мјешаи разговори били су Дворишту лепоје, које је било сјајно декорирано.

Предсједник општине поздравио је руском царском цару, а здравица је била одушевљено примљена и пропраћена громогласним: „Ура!“ По што се стишаше узвици: „Живио цар Александр, живјела Русија!“ наставе предсједник општине овако: „Ова узвика доказују безграничну приврженост Француске — Русији. Сједињено ова два народа доказаће цијелом свијету искрену жељу Француске, да у Јевропи настане ера благостања и мира. У нашој сопственој моћи видимо ми гаранцију за тај нужни мир.“

Адмирал Авелан одговори здравицом, упућеном на Карно-а и Француске народ. У тој се здравици адмирал захвалио на особитој пажњи Француза, да ова посјета тако сјајно траје. Та пажња показује величину и гостопримство француског народа, а уједно и међусобну симпатију ова народа. Назад је Авелан поздравио предсједнику општине, напретку града Тулона и цијеле Француске. Послије ове здравице, која је одушевљено и са највећим одушевљењем примљена, подијељени су међу руске официре они пехари, које је народ Тулона за њих на дар спремио.

На завршетку банкета, који је био на француској адмиралској лађи „Formidable“ поздравио је адмирал Бонсонда руске официре и пијио пехар вина на здравље руског цара и царице, на напредак Русије и свега руског народа. Своју здравицу завршио је тиме, што је замолио руске официре, да изјаве највеће поштовање руској царици, која је углед свију женских врлина, а њи ово породице данске, која тако искрено симпатише Француску.“ —

Истога дана у вече приређена је на мору „плетична свјетиљка,“ којој су присуствовали и хиљадама гледалаца, исељених на обали.

Маса народа закори громогласно: „Ура!“ а са бродова, који су сви били величанствено освијетљени, закори се исти одговори. Испод стаклом предсједника општине приређен је био концерат војничке музике. Тај дан завршио је свечаном представом, на којој пресо двије стотине пјевача, уз бурно одобравање присутних отјеваше руску химну.

Адмирал de la Jaille приредио је у почаст руским официрима свечан ручак на броду „Рејнеј.“ Овој гозби није могао Авелан присуствовати, по што се спрема за Париз. Странци још непрестано посјећују руске бродове. Варош Тулон тако је препуна странцима, који дођоше да виде ово свечавање, да је свобраћај скоро немогућан. Прва два дана стигло је шест-анцом 160.000 странца.

На дан доласка руских гости у Париз пријеле су тисуће народа са свих страна пред лијепом колодвору и боулевардом, којим су имали проћи руски гости. Више од сто тисућах особа стајало је на улици натрпано. Сви балкони и прозори, дашаке и кровови кућах посједнути су. Од бастиле до опере све је обмиство једна збита маса.

Адмирал Авелан стигао је са својим официрима у ½10 сатих на колодвор. Ту су га дочекали заступник предсједника републике, сенски префект, предсједник градскога вијећа, заступник гувернера и многе службене личности.

Предсједник муниципалног вијећа, Хумберт, поздравио је у име Авелана и частника, а овај се је на његово захвалио. Кад су изашли с колодвора, огромна маса народа поздравила их је бурним овацијама. Авелан је стајао гологлав. Војничка гарда свирала је руску химну — ово је скинуло шешире. За тим је адмирал Авелан сјео у прве кочије с предсједником градскога вијећа Хумбертом, сенским префектом Реубелом и генералом Каулиншом. Пошо је то улазак тако тријумфалан, тако неусиљено одушевљен, како га Париз већ давно није доживио. Авелане је сједио у кочијах гологлав, мирно се смијешећи; многи официри који су се возили у 22 кочије за њиме, бијаху жешћи, те су на све стране поздрављали и одзрављали. Сјутре су их дочекали бурним клицањем и добацивали им цвијеће. Посут вијенцима стигао је Авелан до опере. Ту му је начелник IX. котара предао дивно израђену фрегату, натрпану цвијећем и клицаћу: „Vive la Russie! Vive la France!“ Нихов свеа на дуго потраје и нека доноси Јевропи трајни мир! Авелан је срдачно захвалио.

„Ово ми је вијесало
„У пјесмама и у бури:
„На пруту је од пронаста,
„Наша руда, наша моћ
„Да га сиоо у свом паду:
„Гаврин ће му грдоћу брзо —
„Крвници ће да му с главу!“

Тако збори пјесмиву вила, па додаје:

„А ће ти је онтре мене?
„Сломио ти ђаво лиру!
„Ће гласови опојни
„Да небеса подуваре?
„А ће ти је с уста слово
„Да орабри, да потресе
„И шакалот да оживи
„Објунчи и немоћ (?)

Пјесник одговара:

„Ја ми трамин, људи, сруку,
„Нит' промјенио у пјесму,
„Ја му шалим цјелокупност,
„Срећу, правду и слободу!
„А ја у ово дану нијем
„Предмиђа — мајстотаје,
„Које сваки добри Србин
„Са дармиђу прикопиђе.
„-Пред шатор ће ту стражит пратуђе
— Стрмо ми Данил пар се реч!
„Спојам се ми: Христос
„И јединство своје стиже!

И из ових неколико стихо јасно се уочава поглед пјесникоиог пјесника на живот до гроба и иза гроба, жарко родољубље и душевни мотиви, који га покреоуше, да напише спјев: „Пјесник и вила.“

II.

„Ово није свијет ово,
„Нит су ово преа људи.
„Ко вилин сваки чаш,
„Ја горе се сваки груди.
„У тоје ко
„Срчаа јато

„Утиђаше
„Туђе тиде.

Са ослобођењем дијеле српске држа ве настаје епоса „усиичког и хајдучког“, а наставља се епос „косовски,“ да се обра ни ово, што је ослобођено и да се остало Христо ослободи. У овом облику српски епос почиње се вратом седамнајестога вијека, пјесмом „попа-Јоне,“

„Собор чини ваш-попа-Јоне,
„На собор је Зету сазвао
„И свако поп бесједио:
„О Зетоа јадна браћо драга!
„Што ћемо од Турака спаса?
„Не знамо прави, не знамо,
„Не могбо Данцр у Косово а т. д.

наставља се косовска борба за обраду малено, намјенте државнице српске, те у пјесмама вила плачна овакви узвик:

„Ах! Ко ти је судјетвари
„Кад Матуруше брат пресјече
„И вад мајка Поповарте
„Пред вам ђеца и ујеко.“

Тако то све точе до „Мирова споменика,“ а у предјелима се косовски епос наставља устанком на „Ђакије и продужава такозвани устанком до шумадијанских борба. Ето национализог душевног материјала на коме се надахњивала вила С. Малуш мовића за пјесму „Србијанку,“ прекмиду и његових ученика бесмртника владике Рада-пјесника класичног умотвора „Горски вијенац.“

Из истог извора црпели су своја надахнућа: Бранко Радичевић, Јаша Костић, (Перо Сегединац, Максим Нарајевић) Јован Драгашевић, (Хајдук Вељко, Курсула и т. д.) ЈованИлић (Пастирка) и најмлађе представник истог надахнућа, творац наших свијетлих пјесама „Онамо, онамо,“ „Балканске царице,“ „Ђевојка умјетворе „Пјесник и вила.“ Чак је на Цетињу представљан први мут српски само помоћ „Балканска Царица.“ овамо исто, као што су негда у осталим српским срединама представљали комаде из српске историје, као „Краља Дечанскога,“ „Владимира и Косару,“ „Бој на Косову“ или „Краљева Сеја,“ „Јелисавета Црногорска,“ „Немања“ и т. д. а прву је истинској драму написао историк Рајић: „Пар Урош.“ Истина, ово су махом историјски комади са лепим или малим историјским недостацима, или у свакм случају помиоли су на народног материјала с патриотском тенденцијом, која са „просвјетитељством“ почиње да опада, што је доказао „М. Ј.“ у слојој расправи драма о косовској бици, нарочито у представи јунака косовске битке — Милоша Обилића, ког је најбоље наслиио борац српског ослобођења и велики патриота С. Милутиновић. На мјесто, дакле, да су наши писци напредовали у разрађивању народног материјала и у виду народних типа и идеала, они су посрнули, лаћнијим и пошли у наслиђе или да су јевропски писари у руској рођено народности и протуђују туђинским живота. С тога правично каже Његошев потомак пјесник: „У твоје се срисо јато утиђише туђе тице.“ На мјесто комада створених из народног живота, осуђени смо да гледамо лоноо парске и лондонске под високом орисјама, или све нешто милијонере, баронс, грофове, високе, жене што

проз прозор свачу, рибовосе, разваратне Лукреције или Тримоше и Кикоше или друге подобне састави, у којима се срта туђинска живот, обичаји и нарави, као нешто просвјетнијо на штету народног живота и домаћих врлина и идеала. На све страно и свом се снагом напрло да постанемо космополитски Јевропејци преко „наше“ и трпе за милионима, да се увиђујемо у моде и дугме, и да прерсрмо самих себе и суровамо се у амбиоз моралне прошасти, за којим ће неминовно доћи и пропаст материјала, јер нема Бог коће да нами, он му најприје одузме намет, па онда долази и пропаст материјала. Тај противнародни правац иде тако далеко, да смо увјенчали Змија, који пјева Доминеску а нијо имаи добре ријечи да ремо о нашеју гледаоа, или убијма поклона о Вучјем долу. Док год других народа гледате народне типове и карактере из народног живота у добру или лу нашр. Тенерај, Тенисон, Диксе и стотине других или Мопасан, Зола или Тургењев, Гогоља и т. д. дотле под нас преноде просто туђинске фељетоне и „туђинске“ да туђ живот одомаће на српском огњишту и да лауму мјесто српских типова. Зашто? Пијесам намјерен да дајем одговор на стављено питање, толико ћу само рећи, да наши писци, над треба да се уче и студирају, они онда пишу, а над треба да пишу, они надру у канцеларије или се на мјесто студирања шетају и забављају по туђинским градовима, посјећу балете, представе и т. д. Нема завлада „просвјетитељство“ од него до перчина, на над се врате кући, нема је све отачествасну

У „cercle militaire," гдје су руски гости састављени, ушло је Авелану на улазу генерал Кауване на име париског гувернера ирука и соли на сребрном послужавнику, и поздравио га је руским језиком. Миноитно тражи међутим да се Авелан увиђе на балкону, а над он удо вољује тој жељи, огромни трг одјеку ориеобесним ликцањем „Живјели Русија!" Госпође с балкона машу марамама. Руси долазе на балкон и одговарају: Живјела Француска! Тако то траја читав сат, а непрекидно чује се свирка марсиљијеза и руске химне.

У 4 сата послѣ подне дошли су руски гости у Елисе, гдѣ их је поклисар Мохренхам представио предсѣдинику Карноту уз све почасти. Карнот је том приликом рекао:

„Захваљујем Вам, г. посланиче, што сте ми представили адмирала Авелана и официре руског бродовља. Ја сам министру поморства поиљерио задатак, да госте поздрави подвлачнма додјела у орден часне легије. Данас сам срећан, да могу руске официре на нашој земљи лично поздравити. Симпатије француске нације ваше су вам, господо, већ у Тулону, а обичности оних пријатеља, којима сте нуговали, очитовало вам је симпатије цијелог народа. Ви ћете свуда наћи једнако топло и срдачно суситање. Исказе осјећаја, који су међу Русијом и Француском од давно године гвуздјеним везама на морнарици у Кронштату утврђени, биваћу данонице срдачнија, а дозвола измјена наших пријатељских чувстава мора да сами они, којим је стало до благодатних мира, уђе у срце поуздавања и умјерења. Велики цар, који је вас, господо, овамо послао, и чији је одавде поздравом, повјерио вам је велики задатак, а ви га достојно вршите. Да сте нам добро дошли!"

Адмирал Авелан одговорио је у кратко. Захваљујући се на дочеку, рекао је, да донеси Карноту у имјеном бродовља и цијеле руске морнарице изјаву извјудног почитања.

Од предсѣдника кренули су руски гости, праћени бурним ликцањем народа, и предсѣдником сената Калмел-Лезуру и предсѣдником задње коморе Казимиру Перјеру и појединим министрима.

Влада је у част руским гостима приређала Гамбетина спомена вечерицама и свитала га частвама.

Карнот је именовао адмирала Авелана великодушним почастима легије, а частнивом и особљу руског посланства подмелио исте ред њихих степена.

Читав дан обсјадала су тисуће обичности частичне клуб, гдје стањују Руси. Ту је било ентузијастичних свадија свако арото. Непрекидно се је клицало „Живјели Руси!" ликовало руску химну и marseillaise.

На вечер у 8 сати били су Руси позвани к обједу у Елисе, што га је дао предсѣдник Карнот. Присуствовали су сви министри и разни одличници. Сви официри носили су већ француске одлике. Карнот је наздравио цару: „Дижем чашу у здравље Њег. Величанства цара Александра III и Ње. Величанства царице. Наздрављам храброј руској морнарици, чије наступници су нам добро дошли, храброј руској војсци и цијелом руском народу!"

Руски посланик барон Мохренхам одговорио је на здравицу: „Прије него ли наречем здравицу, која је опредјељена да до експјаности увјерити не само срце свијех сакупљених, већ исто тако сва срца која бијају или далеко у оној великој и лијепој француској земљи као и у цијелој Русији овај час једнодушно куцају, допустите ми, да изјавим нашу најдубљу захвалност на поздравне рјечи, што сте их упутили адмиралу, кога је цар послао да одврати пријателски посјет. Ово су рјечи Вашим високим ауторитетом карактеристичне право значење и сви доказ свечаности мира, које се толиком једнодушношћу, толиком подупуном задовољношћу и искреношћу слише. Којима елоквентнијим изразима би се ми могли тој слави боље придружити и достојније одговорити, него ли исто тако искреним узвиком: Живио предсѣдник републике!"

Обје државе саслушаше су стојећи, а мулиа је свирала руску химну и марсељезу.

Док се је то збивало у Елисеу, шетао је сам Париз у мору свјетлости; освјетљено било је чаробно.

Или бакнета у Елисеу била је сјајна игранка која је потрајала до јутра.

Руски цар упутио је још послѣ подне на Авеланово извјешће предсѣднику Карноту захвалну депешу, — а начелник потградске заједнице начелнику парског муниципалног вијећа.

Омиран је трг свеједнако поприштем високих овација за руске морнаре. Цијела дан стоји на десетке тисућа људи пред „Cercle militaire," кличући гостима. Одушевљење непрекидно расте. Како су Руси срдачно поздрављани на улицама, исто се тако срдачно примају у службеним круговима. Особито је био сјајан Авеланов дочек код генерала Сосјера. Бојнички је гувернер рекао Авелану: „И ако француска нација не смије тако гласно манифестирати, као народ, она је изнад од свега срца сретна, да достојно слави ваше госте и пријатеље." — Код доручка у руском посланству нападнимо је спеванин барон Мохренхам предсѣднику Карноту, а министар-предсѣдник, Дешанел захвалио се је овако: „У име француског народа подижем из свега срца своју чашу у здравље Његовога Величанства руског цара, царице и царске обитељи."

Свечана забава у министарству морнарице била је опет врло сјајна и богата с овацијама за Русе. Народ је до касно ноћи стојао под прозорима министарства. Код ове је забаве неки француски пуковник честитао ријеч руским чаршину крст са. Борбија, што га је потјешно носио. Руски је чаршина одговорио: „Борио сам се за Русију, али сретан ћу бити исти онда, кад се будем борио за Француску." Из поздрава долазе многобројни људи у Париз, тако, да од свјетске изложбе није било толике навале странаца.

ДОПИСИ.

Поља, 9 октобра 1893.

Јутрос рано пут ово године осванула је сјајет у овом крају. Сјајет је нису малеи, у низини поред Таре тек поврх земљу, а у висини повише. За 2—3 сата доле га је нестало, а горе планином — сном приликом — и још нала, јер густе облаци и магле покривјаваху високе ове околине. Овај сјајет многим је затекао на њивама непобрани руметин а на ливадама несађенуту отаву. Уврох, што се није прије овај рад довршио, био је тај, што ову годину Бога није било баш врућо на сунцу, а особито у овим планинским предјелима, то није могло раније сазрети. У овом мјесту многи кажу, да ово године само није било лета, што је и проузроковало, то баш

грубо, нисмо, простачко, одвратно, и онда прећу на поље, на коме могу да варе, и то је партизанство. С тога је тамо све награђено и то чим је неопремиње и глупље, тим подобније за такве улоге, које се не добијају сиромом и способностима, него баш онако као моја пјесма:

„У нас стадне нијесу најго,
„Вам ум дала свијетла се
„Ка' ја гуше мјеше вијо,

„Ја сиромах знаго нијам,
„Јер да сјутра штогод почнем,
„Нијес Христово ја повјерјем...
„Нијес би ми слободнијо
„Да сатјенем су Карнеу,
„А нијам друго од свијета
„Жиг прочно моје стоку.
— „Мета, мота да слободнијо?"
„Ви нијам нијеш рекли;
„Нијдо ми колијеше
„Кад би стрмо и утјеше.
„Ја дијемо одговјеше,
„Ко ми могу ми бој чути.
„Стиједи се сам ко би
„Отјелна доњијмуте:
„Сада пруну ти сам слава);
„Шта ће нама? Кто ти је?"
„Ја грмнијем ти свијетом
„Нијо рдо да се свиђе?"

Ето шта су Христу донијеле туђе ти це, које се утиснуше у српско јато! Ово је фотографија мојина у српском животу, за времена наших мотевних ратова. Ето шта су у Христа унијели разни западњачки космополити, социјали, комунци, нерадници, који зборе о раду, што су нашрнули науку на заваду по просјацима и занатлијама у друштву са грмјетима? Они једини не познају свој народ и његове умотворине! Ко повратку у отаџбину на њих је свесрпско наштимано, грубо, не обрађено и простачко. Њима су мили пијани западњачког живота и они мисле, да је то сума просвијешћености. С тога и морамо доживјети тим синовима сиротињских отаца, тој умној и материјалној сиротињи, а то је синсао и „Пјесмица и Виле:" „Пријатјте се вуци! Доста сте лутали по бијеломе свијету. Доста сте блеђали по вијенима модерних Навијена. Доста сте продиштубили ово Троје гледајући дијете Јелене. Кући! Или ће вас прождрјјета таласи узбуђеног мора, јер међу вама нема „мудрих Одисеја," који би нас спровели читаво и здраво између Сцила и Харидба и поврх безбројних „сирена" и њихових „умилних" пјесама. С муком се и „мудри" Одисеј вратио кат и ти у Итаку својој вјерној Пенелопи, коју су многобројни просци довели до просјачког штапа, али се ви не ћете имати куда вратити, јер немате ни вуче, ни вјерних Пенелопа. Кући вијо, залутала браћо па се „преврстите и Богу помолите" и спасрдно се мијаите, уђите у храм српских идеала, па ће то одтјелен успјети да дођете у „дворе српскога цара!"

Доста се једа тешкама наших отаца а ништа не радило. Да је проклет овај по дио народну тешкоћу народњацима и одродима своје крви, и пет пута исп је проклет безстидник, који срама а не прелијеђе ништа за свој род!

— На гдје је српски храм и гдје су српски идеали?

(свршиће се)

Пантелија Славков Срећковић.

новољан род није био, изузимајући сијено, а и ово је било недјеља дана, јутарња магла би поправила миљну вјеритом Таре готово до подне. Амо се сад живо ради, беру и комињају умртини, жању планинским јечмом, ниже пшеница и елда, ђему се отаве, сијавује се с планина, с времена се на њиву.

А. Ј.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Ст. Новаковић. — Први основи словенске књижевности међу Балканским Словенима. Легенде о Владимиру и Косари (културно историјске студије). Београд, 1893, ст. 8°, VIII, 200.

Свако дјело г. Ст. Новаковића представља собом студију односно нашег питања у културно историјском животу српског народа, нуну садржина и великог интереса, понекад под скромнијем насловом, који не обећава много. Тако и у овом дјелу уз студију поводом легенде о краљу Зетском Владимиру на имате слику цијелог овдашњег културног живота с особитом нашом књижевношћу, од чиме је она постала с времена се. пјесме на словенском језику светом браћом Ћирилом и Методијем.

Прије свега у приступу ово се зауставља на „недостатку традиције и умотворина из прних времена српског живота на Балканском Полуострву" и с пуним правом објашњава то недостатком у то доба књижевности и у опште писмености, без чега не може бити ни народне свијести, која се буди тек Словена тек од почетка словенских писмена.

Грчки списатељи VI и VII вв. спомињу и великог народа Словена на Грчку, тако да ово Полуострво се половинно; али шта би од тих Словена? „Они су заузели неколико отворено крајеве и подигли су на њима своје насеоне и бачије; они су, с времена, обрађивали и тежачке и пастирско занатство, у којима су управљали домаће старешине, које су оне звали жупанима; они су, овдје онда, покушавали да освоје оближна грчка мјеста и да их пљачкају, али они никада нису могли заузети варошке! Ако зашто се у Грчкој словенски зову соли, насеоца, рајеве и планине. Међу тим све вароши, старе и нове, носе грчка имена. Јединих варошаних били су често доводили моћни да убијају и да сакривају Словене, и не грамећи помоћи на Цариграда" (стр. 33—34). „Мимо те словенске најјаде било је још доста грчаона или погрчених жиља, који се био примјетио и притајио. И грчки је живаљ покалко сву жидовску и словенску своје лукавство". (стр. 32). „Словени су тешко би сами значили ово Арбанаше (у сјеверним предјелима), ово што су у јужним областима претворили се у Грке" (стр. 34). У томе није помагало словенима притајено, које су они одмах по досељавању примали од Грка. Па они нијесу ни били прави хришћани, због тога што се хришћанска наука њима подавала у туђем језику, и Грцима није стојало на томе, да они подигну усвоје дух хришћанства, само да буду њихови подјармци. Зато над су Ћирил и Методије преводи свете књиге на словенски језик, они их прије свега отворе у Моравској и Панонији, куд су били позвани оближњим кнезом Коцелом; и тек онда прелазе над Словене на Балканском Полуострву.

Прогоњени из Моравске Паноније Немачкима, ученици Ћирила и Методија, такозвани **епитрити** (содружочитаци[1]) обрнули су у Мађедонију, отуд почеше ширити хришћанску науку на словенском језику по бугарским и српским земљама.

Средиштем ове словенске апостолске дјеловаоности био је Охрид. Ђо и сада почивају моћи Климента и Наума, а није далеко отуд у Берато — Горанда и Антонар. „Из Охрида пут је био отворен могућности на три стране, преко гушћим насеља словенским на Балканском Полуострву: преко Скопља и Софије и средњијем странама полуострва преко Мораве, Исера, Вардара и Струме; преко Скопља у Зету и тамошње српска племена". (стр. 128—129).

У даљој расправи о мисији те нашег аутор долази, „да се у ово прво времено од свију српских земаља наша словенска просвјета морала најјаче задржати у Зети" (стр. 130).

Ово су гото изводи из њиге г. С. Новаковића, који тамо посвећује дјелајех 5 одјелака: I. Погледи на етнографско стање Балканског Полуострва, у X вијеку; II. Земљиште радње св. Климента и арбанасо-српски Словени; III. Славности и веза међу земљиштем радње св. Методија и св. Климента, његовог ученика. IV., Како су постала средишта и књижевно-народносни типови српски и бугарски; и V., Непознати и заштитници наш народ наше хришћанске просвјете. Најстарија су заштитници Балканских Словена: Јов. Килски Јованов Сарандапорски и др. (181 стр.) У том видимо најбеспристрастнији поглед на рад и одношаје српска Христу Христа и Бугара; врло јасно објашњено настање различитих диалектичких особина под југословенска (нијемцо на основу новијех питања о

[1]) Учениа беа је б. Климент, Наум, Анто лар, Горанда и Сава, а 7 е Бераћа и Методија

ширивци и глаголици, при чем, заједно с познатим научењаком Јагићем, посљедњој даје много виду древност, но друга спасатељи, и одређује велику распрострањеност у Зети.

Све ово, што се налази у књизи Ст. Новаковића, тешко је побројити, у малом чланку, али дубоко сјећа у народни културно-историјски живот и зато неопходимо сваки у студију, којој циљ. је расвјетлити тај живот.

Све ово саставља, тако рећи, улоз у студију о главној теми, о легенди о св. Владимиру и о скоченом с тим књижевном стању Зета у X и XI вијеку.

Овоме је посвећено још три главе: VI. Свети Јован Владимир. Књижевно стање у Зети; VII. Легендарна предања о св. Јовану Владимиру и VIII. Етнографско штампане легенде и служба свет. Јовану Владимиру.

Ово тако опредјељује значај легенде о св. Владимиру Ст. Новаковић.

То је — по мојемо мишљењу „врх, који је на овој земљи (Бала. полуострву) никла из нашега живота и за коју нам се бијемо, да је оникла и нанесена. (ст. А.), и даље: „По свему изгледа да је та легенда прав производ, прво сиротњенско-народности живота наших племена у новој њиховој отаџбини на Бала. Полуострву." (стр. Б.) Тај поглед на ову легенду, подпуно одговарајући и стању стварн, прав пут износи се свијету, и са тим подиже се значај Зета. Колијевка Немањића, дјелом колијевка и српске државне идеје, Зета сада преставља се почетницом у српској просвјети.

„Али да је у Зети јаста за рана дошла књига словенска — тврди г. Ст. Новаковић — да је у онда насељеним племенима јаста за рано и живо пробудила духовни живот, имамо ми доказа и у појавама, које се показаше у животу политичком и моралном раније него у којим другим крајевима." (Стр. 182.) За овим аутор прелази на хронику попа Дукљанина: „Сва досадашња критика попа Дукљанина нашли су да је у њега **ово што говори о овоме времену и овим догађајима поуздано**; о тога ћемо отворити његову причу, ода би нас ова увела у јединствене и иначе непознатије борбе међу српским и бугарским заставама у само Јадранском приморју, они језера Скадарскога." (190.)

За овим аутор наводи његову његову причу и закључује: „Ово што поп Дукљанин прича не називаје се као легенда него као историја; он сам упућује на легенду која је са сами друго, а њој ћемо и ми имати тражити спомена." (198.) Али поп Дукљанин назива се не на легенду, него говори: „А ко жели да зна која је и колике времене и чуда Бог благословио да изврши прах блаженога Владимира, слугу свога, нека прочита књигу о његовим дјелима (liber gestorum ejus) у која су дјела његова по реду написана" (197.)

„Шта нам се тиме налаже? Ништа друго него да се одмах по смрти Владимирој нашао неко који је његова дјела писао. На ту књигу, без сумње писану словенским језиком, поп Дукљанин упућује ко на свој спомиње извор. Та значи да је писменост, ту у Зети, толико већ природна била, да је имало ко одјенити и по достојању прославити светитељска дела Владимирова" (203). И опет само он оцјењује само дјело попа Дукљанина: „Дукљанинове је налазиште пуно интереса и пуно знатности. Њиме се прави пут назад српског живота на Бала. Пол. дина, како треба, занеса, и показују се слике, које нам народ, државу и Владаоца показују у светлости, на коју по осталим изворима у тим временима и не помишљамо. Природна и обична разлика међу занатлијама и међу домаћим историјским извором?" (199). И још: „Да је оника слика, које су причама Дукљанинова добијамо, доста природна и истинита, сведоци су нам и такве боје које је она сачувала" (201). Знаете ли мишљењу аутора, а у њеној ствари, ово је у њега тако природно, истинито и пресвијетло народним духом, да то се може рачунати историјским и чисто народним производом.

За овим г. С. Новаковић прелази на причу легенду о св. Влад., наштампану при пут у Млетцима 1691 г.," која „на ново је другим једним путем изнела на видо причу о Владимиру и објавила свету гдје се чува тело његово? (218), управо у Елбасану, у манастиру св. Јована. Но ово легенди тај манастир је задао Владимир, који се зове Јован Владимир, а тако исто и сами манастир, и још прича се да је Владимир тамо донио одсјечену му главу. Што се тиче приче о самом Владимиру, то она се односи више на називаних исиета, путујућа, но на краља или обичнога човјека. Он све се бори с јеретицима, жени се по нагону родитеља, „али је опет, та своје нижом, чувао достојанствет, гледајући над ће улучити згодно време, да и жену објати у хаљину у којој се сам находио. Послѣ смрти ближњих му родитеља, примио овај свети Јован владичество и заузе власт" (204).

(А природније је било да се закалуђери). На сарајету и он народи да се сазида молитвени дом, цриква, и у њу је долазио седам пута на дан да се моли Богу, и ноћу, и ноћу, проводећи без спавања, тако да му је жена почела сумњати да ли иноој другој жени не иде, јер с њом никад не хоћаше имати сообраћаја и т. д. (267). И још: овај краљ Јован „родом је био из неког предјела области Бугарске, који се зове Владимаро, почему се и прозвао Владимир." (206). Може ли бити ниша бесмисленија?! Ако је прича попа Дукљанина наша историја по легенди, као што доказа г. С. Новаковић, тада легенда грчких калуђера, поставша при том у много доцнија доба, не може се ни упоређивати с њом. Нема сумње да је постојао у Елбасану манастир св. Јована, у који је може бити пренесено тијело св. Владимира, али никад 1380 г., како предполаже г. С. Новаковић (228), јер тога не би допустили Зетски господари, ни Зетска митрополија, бивша тада у Крајини, и није било разлога и смисла за преношење. Али то се могло догодити у мутна времена, када је пропала Зетска држава и с њом митрополија, и то је свршетком XV в. Од тога времена наћенуше манастиру св. Јована име Владимира, а Владимиру име Јована.

Како може бити, да поп Дукљанин, мал' несувременик пр. Владимира, није знао његова имена Јован! Ко може сумњати у његове ријечи, гдје он говори, да је Владимир био уносио у Крајину, зад он је сам био од тијех предјела и зад та Крајина и сад је пуна развалина од старих манастира, цриква и дворова! На ма и брдо јелно, које се зове Владимир (по арбанашки Картонол)!

У овом случају г. С. Новаковић сувише много одао се увјеру грчких прича, које су очигледно основане у духу грчког национизма, а побија то, што прође у тој истој књизи наводи о попу Дукљанину.

Изузимајући то, ово студије нашега заслужнога и симпатичног научењака, представљају собом дјело од велике важности за културну историју Срба, као и сва остала његова књижевна дјела, и од особитога значаја за нас, у предјелима старе Зете, прошлост које досада лежи још у тами и чека много и много мјестних истраживања.

Р. Ц.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиња, 15 октобра.

(**С Двора.**) Њ. Високанство Господар наслов је јучер примити у свечаној опроштајној аудијенцији г. Боншара, министра-резидента Француске републике на Цетињу, на којој је г. Боншар предао његовом Високанству опозивна писма. Г. Боншар је примљен и испраћен уобичајенијем почастима. Његово Високанство изволило је одликовати одлазећег министра *орденом степеном Данилова реда*. У вечер је био у Свијетлом Двору објед у част г. Боншара.

(**Висока одликовања.**) Господин Карнот, Предсједник француске Републике, одликовао је г. Војводу И. Пламенца, нашег ратног министра, знаковима *Великог Официра Почасне Легије*, а г. дра. В. Богишића, нашег министра правде, *командерскијем крстом* истога реда.

(**Одликовања.**) Његово Високанство Господар изволио је одликовати III-ијем степеном Данилова реда Грофа Ф. де Жирдена, г. Салина аташеа у кабинету м. инос. послова и г. Бланија аташеа у кабинету м. иност. дјела у Паризу; IV-ијем степеном истог реда г. Евгенија Симона бившег Француског конзула; а V-ијем степеном Дра г. Виларикоса у Паризу и г. Перу Начића судију у Београду.

(**Личне вијести.**) Г. Др. В. Богишић, наш министар правде, отпутовао је у Дубровник.

(**Из санитета.**) Г. др. Р. Калуђеровић постављен је окружним лекаром за ријечку и приморичку нахију на мјесто досадашњег окр. физикуса г. др. А Саломброса, који је стављен у стање покоја с пенсијом, која му према годинама службе по закону припада.

(**Из школе.**) У петињској основној, мушкој и женској, школи уписало се свега, мушке и женске дјеце, двије стотине, и то мушке 150, а женске 50. Као што сваке године, у почетку бива родитељски скуп, тако је и ове године био и то 3-ег октобра, на коме је био присутан већи број дјечких родитеља. — На овом скупу је најприје прочитан дио „Школског закона," у ком се говори о уредном шиљању дјеце у школу. За тим су учитељи држали разговор са родитељима, који се је односио на то, какав треба да влада однošај међу учитељима и родитељима; за тим је држат говор, коме је поглавита циљ била, да објасни родитељима, какво треба да буде домаће васпитање, како га треба испунити над дјецом, каква је корист од валјаног домаћег васпитања, а какве послиједице долазе од неуредног домаћег васпитања. — Здање основне школе, благодарећи валјаном заузимању мјесног школског надзорника и учитеља, бива с дана у дан све уређеније.

(**Вријеме.**) Цијеле недјеље имали смо прелијепо вријеме, али студено с јакијем сланама. Данас се почело облачити и студен не попушта, што слути брзо снијег.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА".

ТАРЕНТ, 9 октобра. — Инглеска ескадра је кренула испраћена одушевљенијем акламацијама народа.

ПЕТРОГРАД, 9 октобра. — Царска породица приспјела је у Гачину.

РИМ, 10 октобра. — Вимијан, инглески посланик, умро је.

БИОГРАД, 10 октобра. — Реконструкција кабинета одложена је док се скупштина састане.

ПАРИЗ, 11 октобра. — Увеличанственом спроводу Макмахона одликују за мртвачким колима чланови фаминије, посланици, изасланици престаника, руска официри и пар. Архијепископ. Министри Дини и Лозилон држали су бесједе.

АТИНА, 11 октобра. — Краљевска породица приспјела.

СПЕЦИЈА, 12 октобра. — Приспјела је инглеска ескадра. Свечани дочек. Војвода од Бенове и Сејмур измијенили су посјете.

БИОГРАД, 13 октобра. — Франасовић је именован за посланика у Паризу, Борђевић у Букурешту.

РИМ, 14 октобра. — При спроводу Вијана биле су манифестације најсимпатичније за Инглеску. Наследник је представљао Краља.

МАДРИД, 14 октобра. — Цар руски изјавио је влади задовољство за дочек руске ескадре у Кадиксу.

Руско-француско славље.

ПАРИЗ, 9 октобра. — На великом банкету у Хотел Вил био је Карнот, и наздравио је Цару и Царевићу.

ПАРИЗ, 10 октобра. — Руски официри обједовали су код министра унутрашњости. Дини је наздравио руским Величанствима и Царској Кући; Авелан морнарици и војсци француској. Мореихајм је наздравио Карноту, Авелан Динију и Француској.

ПАРИЗ, 12 октобра. — Данас је био објед код *министра рата*. Напијали су Лозилон, Авелан, Дини. На јавнијем свечаностима присуствује Карно. У вечер биће освјетљење. Свуда се разлијеже клицање: живјела Русија, живјела Француска!

ПАРИЗ, 13 октобра. — Руски официри посјетили су Версаљ. На другом ручку у Елисеу, Карно је рекао да ће посјета остати неизбрисану успомену, и напио је Цару и Царици. Авелан је захвалио на великијем срдачнијем симпатијама француског народа и пио је у здравље Карнота и за величину и напредак Француске. Делегација из Лорене предала је дарове Авелану, међу њима златну књигу, у којој је 1800 потписа опћинских начелника. Иста делегација предала је Мореихајму златну књигу за Цара. Мореихајм је рекао, да ће је послати Цару.

ПАРИЗ, 14 октобра. — Послије сјајне преставе у опери руски официри крепуше испраћени овацијама, које се не могу описати. У Лаону су дочекали најодушевљеније. На банкету приређеном им изјављене су здравице одушевљене.

ЛИОН, 15 октобра. — Руски официри су присуствовали мјестачкој свечаности, па на престави у корист породица морнара, погинулијех на „Русалки." Крепули су испраћени у изнова великијем одушевљењем.

МАРСИЉА, 15 октобра. — Руски официри дочекани најсвечаније. Авелан је захвалио на дочеку. Опћина је приредила ручак за 300 особа. Министар Пејтрал напио је Цару и царској породици. Затијем битка пијеча врло занимирана, па лучи у пазцу од борсе.

ПАРИЗ, 15 октобра. Карно је повратио посјету Великом Кнезу (којему и над је у Париз приспио? У. Г. Ц.) Карно је отпутовао у Тулон.

РАСПОРЕД

ПЛОВИДБЕ ПАРОБРОДА „ДАНИЦА"

ПО СКАДАРСКОМ ЈЕЗЕРУ (БЛАТУ)

ОД 19/31 ОКТОБРА 1893 ДО ДРУГЕ НАРЕДБЕ.

ПОЛАЗИ

НЕДЈЕЉОМ:

С Ријеке у 9 сати прије подне
„ Вира у 11½ сати прије подне
„ Плавнице у 12½ по подне.

ПОНЕДЈЕЉНИКОМ:

Из Скадра у 7 сати прије подне
„ Плавнице у 9½ сати прије подне.

УТОРНИКОМ:

С Ријеке у 9 сати прије подне
„ Вира у 12 сати у подне
„ Плавнице у 12½ по подне.

СРИЈЕДОМ:

Из Скадра у 1 сат послије подне.
„ Плавнице у 3½ послије подне.

ПЕТКОМ:

С Ријеке у 7 сати прије подне
„ Вира у 2 сата послије подне.

ДОЛАЗИ

НЕДЈЕЉОМ:

Из Вир у 11 сати прије подне
„ Плавницу 12 сати у подне
у Скадар 2½ сата по подне.

ПОНЕДЈЕЉНИКОМ:

Из Плавницу у 9 сати прије подне
„ Ријеку у 11½ сати прије подне.

УТОРНИКОМ:

Из Вир у 11 сати прије подне
„ Плавницу 12½ сата по подне
у Скадар у 3½ сата по подне.

СРИЈЕДОМ:

Из Плавницу у 3 сата по подне
„ Ријеку у 5½ сата по подне.

ПЕТКОМ:

Из Вир у 9 сати прије подне
„ Ријеку у 4 сата по подне.

ПРИМЈЕДБА.

Путници, који би се имали што потужити на паробродско особље, или каквих примједба учинити управи, као и они што би желели пароброд узети под свој рачун у дане кад исти није у редовној пловидби, нека се ради поводбе, као и за рекламе, обрате **Вуку Вулетићу** на Цетињу.

Цетиње, 12/25 октобра 1893.

У П Р А В А.

ОГЛАС.

ИНТЕРЕСАНТАН је у данашњем броју нашега листа лутријски **огас** *Josefa Хекера* у Хамбургу. Ова кућа особито се је показала са тачним и брзим исплаћивањем случајних се добитака, услиед чега овај **огас** сасвим топло препоручујемо.

Администрација „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА."

Haupt-Gewinn event. 500,000 Mark.

GLÜCKS-ANZEIGE

Die Gewinne Garantirt Der Staat.

Einladung zur Betheiligung an den

GEWINN-CHANCEN

der vom Staate Hamburg garantirten grossen Geld-Lotterie, in welcher

10 MILLIONEN 452,425 MARK

sicher gewonnen werden müssen.

Die Gewinne dieser vortheilhaften Geld-Lotterie, welche plangemäss nur 110,000 Loose enthält, sind folgende, nämlich: Der **grösste** Gewinn ist ev. **500,000** Mark.

Prämie	300,000 Mark.	56 Gewinne à 5000 Mark.
1 Gewinn à	200,000 Mark.	106 Gewinne à 3000 Mark.
1 Gewinn à	100,000 Mark.	253 Gewinne à 2000 Mark.
2 Gewinne à	75,000 Mark.	6 Gewinne à 1500 Mark.
1 Gewinn à	70,000 Mark.	756 Gewinne à 1000 Mark.
1 Gewinn à	65,000 Mark.	1257 Gewinne à 500 Mark.
1 Gewinn à	60,000 Mark.	31 Gewinne à 300 Mark.
1 Gewinn à	55,000 Mark.	120 Gewinne à 200, 150 Mark.
2 Gewinne à	50,000 Mark.	33550 Gewinne à 145 Mark.
1 Gewinn à	40,000 Mark.	7992 Gew. à 127, 110, 94 Mark.
5 Gewinne à	20,000 Mark.	10848 Gew. à 67, 40, 30 Mark.
13 Gewinne à	15,000 Mark.	im Ganzen 55,400 Gew.
26 Gewinne à	10,000 Mark.	

und kommen diese in weniger Monaten in **7** Abtheilungen zur **sicheren** Entscheidung.

Der **Hauptgewinn** 1ter Classe beträgt 50,000 M., steigt in der 2ten Cl. auf 55,000 M., in der 3ten auf 60,000 M., in der 4ten auf 65,000 M., in der 5ten auf 70,000 M., in der 6ten auf 75,000 M., in der 7ten auf 200,000 M., und mit der **Prämie** von 300,000 M., event. auf 500,000 M.

Für die erste **Gewinnziehung**, welche amtlich festgesetzt, kostet

das ganze Originalloos nur ów. fl. 3.70
das halbe Originalloos nur „ „ 1.85
das viertel Originalloos nur „ „ —.95

inclusive Stempel für das deutsche Reich.

Jeder der Betheiligten erhält von mir nach stattgehabter Ziehung sofort die amtliche Ziehungsliste unentgeltlich zugesandt.

Verlosungs-Plan mit **Staatswappen**, woraus Einlagen und Vertheilung der **Gewinne** auf die 7 Classen ersichtlich, versende im **Voraus gratis**.

Die Auszahlung und Versendung der Gewinngelder erfolgt **von mir direct** an die Interessenten **prompt und unter strengster Verschwiegenheit.**

Bestellungen erbitte mindst **eingeschriebenen Briefes.**

Man werde sich daher mit den Aufträgen der nahe bevorstehenden Ziehung halber, sogleich, jedoch bis zum

8 November d. J.

vertrauensvoll an

JOSEPH HECKSCHER,

Bankier und Wechsel-Comptoir in HAMBURG.

(2—3)

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Дин. Штампарија. У кн. прост. државној штампарији.